

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna a JUDr. Oľgy Trnkovej, v právnej veci žalobcu **JUDr. R. H.**, bývajúceho v B., proti žalovanému **Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky**, sídliacemu v Bratislave, o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18 C 61/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. marca 2009, sp. zn. 12 Co 73/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcu **z a m i e t a .**

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 5. júna 2007, č.k. 18 C 61/2005-25, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 127.310,- Sk s 9 % úrokom z omeškania od 10. septembra 2004 do zaplataenia v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku, v časti istiny 200,- Sk žalobu zamietol a žalobcovi náhradu trov konania nepriznal. Dospel k záveru, že Krajský súd v Bratislave nepostupoval správne, keď žalobcovi v rozsudku z 1. októbra 2002, sp. zn. 34 Cb 131/1996 nepriznal náhradu trov tohto konania, v ktorom vystupoval ako skorší z dvoch právnych zástupcov úspešného účastníka konania, hoci o nich súd mal rozhodnúť i bez návrhu a boli riadne a včas vyčíslené. V príčinnej súvislosti s týmto nesprávnym úradným postupom vznikla žalobcovi škoda. Zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, upravuje

nesprávny úradný postup vo svojej druhej časti, prvá časť upravuje škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Prvá časť zároveň nie je všeobecnou časťou zákona, nevzťahuje sa podporne na jeho druhú časť s výnimkou ustanovenia § 1, o ktorom to zákonodarca výslovne uviedol. Z ustanovenia § 18 jednoznačne vyplýva, že nesprávny úradný postup, pri ktorom je daná zodpovednosť štátu, sa môže dotknúť aj tretích osôb, nielen účastníkov konania. Navyše, žalobca bol v určitom čase v širšom zmysle slova ako právny zástupca účastníkom konania. V časti 200,- Sk žalobu žalobcu ako neopodstatnenú zamietol. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 155 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 26. marca 2009, sp. zn. 12 Co 73/2008, na odvolanie žalovaného rozsudok prvostupňového súdu v napadnutej vyhovujúcej časti vo veci samej zmenil tak, že žalobu zamietol. V časti týkajúcej sa náhrady trov konania napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovanému náhradu trov konania nepriznal. O trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žalovanému ich náhradu nepriznal. Zodpovednosť podľa zákona č. 58/1969 Zb. je jednou z foriem zodpovednosti štátu bez ohľadu na zavinenie. Na jej vyvodenie musia byť súčasne splnené tri podmienky, a to existencia škody ako majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch, nesprávny úradný postup a príčinná súvislosť medzi vzniknutou škodou a nesprávnym úradným postupom. Nesprávnym úradným postupom sa rozumie akákoľvek činnosť spojená s výkonom právomoci určitého štátneho orgánu, ak pri tomto výkone alebo v súvislosti s ním dôjde k porušeniu pravidiel ustanovených právnymi normami alebo k porušeniu poriadku, ktorý vyplýva z povahy, funkcie alebo cieľov tejto činnosti. Úkony tzv. úradného postupu samy osebe k vydaniu rozhodnutia nevedú, a ak je rozhodnutie vydané, bezprostredne sa v jeho obsahu neprejavia, alebo ide o inú činnosť orgánu štátu či iné vady v spôsobe vedenia konania. Súd sa ďalej zaoberal otázkou vecnej legitímácie ako stavu vyplývajúceho z hmotného práva, podľa ktorého je účastník subjektom práva (povinnosti), ktoré je predmetom konania. Nedostatok vecnej legitímácie znamená, že ten, kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotného oprávnenia alebo o ktorom žalobca tvrdí je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, nie je nositeľom oprávnenia alebo povinnosti, o ktorých sa koná. V prejednávannej veci mal súd za nesporné, že žalobca bol právnym zástupcom úspešného účastníka konania, ktorému bola priznaná náhrada v konaní vzniknutých trov. Nárok na náhradu trov je procesným nárokom a do jeho obsahu sa nepremietajú (nemôžu) právne vzťahy založené príkaznou zmluvou a zmluvou o právnej pomoci, pričom je vecou účastníkov tejto zmluvy (t.j. advokáta a klienta), ako sa v konečnom dôsledku dohodnú o nároku, ktorý pre klienta

vyplýval z výroku súdneho rozhodnutia. Nárok na náhradu trov sa totiž priznáva iba účastníkovi konania, a preto každá procesná legitimácia spojená s týmto nárokom prislúcha iba jemu. Vychádzajúc z ustanovenia § 149 ods. 1 O.s.p., tieto procesné legitimácie advokátovi nepatria. V danom prípade u žalobcu absentuje právny titul na náhradu škody. Náhrada trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva sa súdom priznáva účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, proti účastníkovi, ktorý úspech nemal. Osobou, ktorej bola náhrada trov priznaná je teda účastník konania, a nie advokát. Žalobca sa nároku uplatňovaného v tomto konaní mohol domáhať iba priamo proti subjektu, ktorého v danom konaní zastupoval a ktorému bola náhrada trov v danom konaní priznaná, a to na základe zmluvy o právnom zastúpení. Nebola teda splnená ani jedna z podmienok vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, a preto žalovaný za škodu podľa § 18 zákona č. 58/1969 Zb. nezodpovedá. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. s použitím § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Žiadal napadnutý rozsudok zmeniť tak, že potvrdzuje rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 5. júna 2007, č.k. 18 C 61/2005-25. Prípustnosť dovolania vyvodil z § 238 ods. 1 O.s.p. a z § 237 písm. f/ O.s.p. a odôvodnil ho poukazom na vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, a na vady rozhodnutia spočívajúce v inej vade, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Iná vada, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, spočívala v konaní odvolacieho súdu v rozpore so zákonom pri posudzovaní rozsahu podaného dovolania, t.j. v rozpore s § 212 ods. 1 O.s.p. Žalovaný svoje odvolanie odôvodnil iba tým, že okresný súd pochybil, pretože nároku na náhradu škody podľa druhej časti zákona č. 58/1969 Zb. sa môže domáhať iba účastník občianskeho súdneho konania, čo vyplýva z § 2 tohto zákona. Napriek tomu odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uvádza, že žalovaný v odvolaní namieta aktívnu vecnú legitimáciu žalobcu v tejto právnej veci, pretože škoda mohla vzniknúť iba klientovi a žalobca mal povinnosť uplatniť si svoju pohľadávku voči nemu. V takomto rozsahu odvolací súd aj preskúmal rozsudok okresného súdu nad rámec rozsahu a dôvodov dovolania a v rozpore s § 212 ods. 1 O.s.p. Súd zaťažil konanie vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p. tým, že vychádzal zo skutočností, ktoré neboli žalovaným tvrdené a ani súd prvého stupňa sa nimi vo svojom rozhodnutí nezaoberal, bez toho, aby mu umožnil sa k novým právnym záverom vyjadriť sa, čím mu odvolací súd odňal možnosť konať pred súdom a zároveň porušil čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd

a nerešpektoval ústavný princíp dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania odvolacím súdom. Za podstatné označil žalobca pochybenie odvolacieho súdu pri právnom posúdení veci. Závery o postavení žalobcu v spore vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 34 Cb 131/1996 nemožno aplikovať na jeho nárok na náhradu škody, pretože sa domáha náhrady škody, ktorá mu vznikla tým, že súd nepostupoval v konaní a pri rozhodovaní vo veci sp. zn. 34 Cb 131/1996 podľa zákona, pretože vôbec nerozhodol o náhrade trov konania, ktoré sa týkajú zastupovania úspešného mandanta žalobcom, hoci podľa zákona bol súd povinný rozhodnúť ex offo (§ 151 ods. 1 O.s.p. v znení platnom v čase rozhodovania súdu). Postupom súdu v rozpore so zákonom došlo k vzniku záväzku na náhradu škody, za ktorú podľa zákona zodpovedá žalovaný štát. Právo na náhradu škody obmedzené na účastníkov konania podľa § 2 zákona č. 58/1969 Zb. sa viaže iba na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím; nesprávny úradný postup sa môže dotýkať akejkolvek fyzickej alebo „právnej“ osoby a nemusí byť spôsobená len v rámci konania podľa príslušných právnych predpisov, t.j. osobám, ktoré boli v pozícii účastníkov týchto konaní.

Žalovaný sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý má sám právnické vzdelanie (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243 a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto zákonom ustanovení (t.j. či nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procese nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či nesprávne obsadeným súdom).

§ 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie (ďalej len "štátny orgán"). Štát zodpovedá taktiež za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu spoločenskej organizácie vydaným pri plnení úloh štátneho orgánu, ktoré na túto organizáciu prešli.

Podľa § 2 zák. č. 58/1969 Zb. právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím majú tí, ktorí sú účastníkmi konania a boli poškodení nezákonným rozhodnutím vydaným v tomto konaní.

Podľa § 4 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. nárok na náhradu škody nemožno uplatniť, dokiaľ právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, pre nezákonnosť nezrušil príslušný orgán. Rozhodnutím tohto orgánu je súd rozhodujúci o náhrade škody viazaný.

Podľa § 4 ods. 2 zák. č. 58/1969 Zb. ako výnimku z ustanovenia odseku 1 možno uplatniť nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím vykonateľným bez ohľadu na jeho právoplatnosť, ak toto rozhodnutie bolo na základe opravného prostriedku (§ 3) zrušené alebo zmenené.

Podľa § 18 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov a orgánov spoločenskej organizácie uvedených v § 1 ods. 1 nesprávnym úradným postupom tých, ktorí tieto úlohy plnia.

Podľa § 19 ods. 1 zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii advokát poskytuje právnu pomoc spravidla za odmenu a má právo požadovať na ňu primeraný preddavok.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p. účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 149 ods. 1 O.s.p. ak advokát zastupoval účastníka, ktorému bola prisúdená náhrada trov konania, je ten, ktorému bola uložená náhrada týchto trov, povinný zaplatiť ju advokátovi.

Podľa § 151 ods. 1 O.s.p. (v znení zákonov č. 232/1995 Z.z. a 233/1995 Z.z.) o povinnosti na náhradu trov konania rozhoduje súd bez návrhu, a to spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie na ňom končí. Ak ide o prisúdenie trov konania podľa § 149 ods. 1 a 3, advokát alebo komerčný právnik je povinný trovy právneho zastúpenia vyčíslieť pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Predseda senátu môže v odôvodnených prípadoch umožniť vyčíslenie trov po vyhlásení rozsudku. O právach podľa § 139 rozhoduje predseda senátu.

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak

- a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,
- b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania,
- c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Podľa § 243b ods. 2 O.s.p. veta druhá ak nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia spočíva len v nesprávnom právnom posúdení správne zisteného skutkového stavu, dovolací súd zmení napadnuté rozhodnutie.

Dovolateľ namietal existenciu vady podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ktorú mal odvolací súd založiť tým, že nad rozsah tvrdení žalovaného v jeho odvolaní a nad rozsah skutočností, ktorými sa zaoberal prvostupňový súd vo svojom rozsudku, preskúmaval aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu bez toho, aby mu umožnil sa k týmto skutočnostiam vyjadriť.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie stav, kedy účastník konania nemohol pred súdom uplatniť svoje procesné práva, jednak pretože mu to súd znemožnil postupom odporujúcim Občianskemu súdnemu poriadku, alebo tiež z dôvodu existencie rozhodnutia súdu, v dôsledku ktorého účastník nemôže uplatniť svoje práva (napr. nesprávne odmietnutie odvolania ako oneskorene podaného).

Aktívnu vecnú legitímáciu sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamietal. To, že sa súd výslovne k vecnej legitímácii nevysloví, neznamená, že sa ňou v konaní nezaoberal. Tým, že prvostupňový súd rozhodol v prospech žalobcu, ktorému právo na náhradu škody priznal, implicitne rozhodol aj o tom, že žalobca je aktívne vecne legitimovaný na podanie predmetnej žaloby voči žalovanému, u ktorého súd dospel k záveru, že je pasívne vecne legitimovaný. Navyše, v prejednávanej veci námietka aktívnej legitímácie žalobcu bola obsiahnutá v odvolaní žalovaného (*„žalobca nie je aktívne legitimovaný vo veci, lebo ak niekomu v danom prípade škoda vznikla, tak je to účastník spomínaného predchádzajúceho konania a žalobca účastníkom nebol“*) a prvostupňový súd sa zaoberal námietkou ohľadom aplikácie § 2 zákona č. 58/1969 Zb.

Zásada dvojinstančnosti, ktorej porušenie žalobca namietal, patrí medzi zásady civilného procesu a je dôležitou súčasťou súdneho konania a jej dodržiavanie súdmi smeruje k zaisteniu práv účastníka konania na spravodlivý proces. Treba mať však na zreteli, že

zásada dvojinštančnosti konania nie je absolútna a umožňuje výnimky obsiahnuté jednak v Občianskom súdnom poriadku, ale i v osobitných zákonoch upravujúcich špecifické druhy občianskoprávných konaní. Všeobecné súdy postupom, ktorým rešpektujú platný Občiansky súdny poriadok, nemôžu porušiť základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

V zmysle § 214 O.s.p. odvolací súd spravidla koná a rozhoduje bez nariadenia pojednávania, pričom odsek jeden § 214 O.s.p. ustanovuje tri prípady, kedy odvolací súd na prejednanie veci obligatórne nariaďuje pojednávanie. V prejednávanej veci nedošlo k naplneniu žiadneho z nich. Preto odvolací súd postupoval v súlade s § 214 O.s.p., keď vec žalobcu prejednal bez nariadenia pojednávania. Ani tým, že otázku vecnej legitímácie na rozdiel od prvostupňového súdu skúmal výslovne a vyhodnotil ju inak než súd prvého stupňa, nemohol odňať žalobcovi možnosť vyjadriť sa k nej, táto bola preskúmaná v konaní pred prvostupňovým súdom a žalobca mal možnosť sa k nej vyjadriť v rámci písomného vyjadrenia sa k odvolaniu žalovaného. Týmto postupom odvolacieho súdu nebola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Žalobca v dovolaní existenciu ďalších vád podľa § 237 O.s.p. nenamietal a tieto ani neboli dovolacím súdom zistené.

V prejednávanej veci je daná prípustnosť dovolania voči rozsudku odvolacieho súdu v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p., preto Najvyšší súd Slovenskej republiky ďalej skúmal správnosť napadnutého rozsudku v rozsahu ďalších dôvodov dovolania.

Žalobca namietal existenciu inej vady, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). V zmysle tvrdení žalobcu táto spočívala v prekročení rozsahu a dôvodov odvolania tým, že sa odvolací súd zaoberal otázkou aktívnej vecnej legitímácie žalobcu.

Ako už bolo uvedené, skúmanie otázky aktívnej vecnej legitímácie odvolacím súdom vyplynulo jednak z povahy sporového civilného súdneho konania, v ktorom súd skúma, či je žalobca nositeľom tvrdeného práva na určité plnenie voči označenému žalovanému. Tiež však námietka aktívnej legitímácie bola obsiahnutá v odvolaní žalovaného.

Zo strany odvolacieho súdu teda nedošlo k pochybeniu vedúcemu k inej vade podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. uvedenej v dôvodoch dovolania žalobcu.

Posledným z dovolacích dôvodov uplatnených žalobcom bolo nesprávne právne posúdenie veci (§ 2 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) v otázke aplikácie § 2 zákona č. 58/1969 Zb., ktorý podľa žalobcu súd nesprávne aplikoval v konaní o náhrade škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom podľa § 18 zákona č. 58/1969 Zb.

Z § 142 ods. 1 O.s.p. a § 149 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že osobou oprávnenou na náhradu trov konania môže byť len účastník konania. Ustanovenie § 149 ods. 1 O.s.p. upravuje tzv. platobné miesto a v konečnom dôsledku sleduje ochranu záujmov advokáta tým, že náhrada trov je vyplácaná na jeho účet. Zo zákona však nemá právo si tieto peniaze ponechať, ani ich zadržať inak, než na základe dohody s klientom, pričom je povinný vykonať vyúčtovanie. Pre prípad, že účastníka zastupuje viacero advokátov po sebe, sa v čase vydania predmetného rozhodnutia uplatňoval postup, že trovy sa platili u posledného z advokátov a ten následne vykonal vyúčtovanie a vyplatil predchádzajúcich.

Ustanovenia § 19 zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii priznáva advokátovi právo na odmenu. Toto právo advokátovi však patrí len a len vo vzťahu voči jeho klientovi. Advokát nemá právo na odmenu voči tretej osobe, či už ďalším účastníkom konania, osobám zúčastneným na konaní alebo voči súdu (v podobe náhrady trov konaní).

Keďže Občiansky súdny poriadok, Zákon o advokácii a ani žiaden iný právny predpis, nezakotvuje právo advokáta na náhradu trov konania, ktoré vznikli jeho klientovi v konaní pred súdom, nemohla žalobcovi (advokátovi v konaní) vzniknúť škoda tým, že súd o náhrade trov konania v časti trov právneho zastúpenia účastníka - klienta žalobcom nerozhodol. Táto „škoda“ vznikla jeho klientovi (resp. bývalému klientovi).

Ustanovenie § 149 ods. 1 O.s.p. nezakladá právo na plnenie v prospech advokáta účastníka, ktorý bol v konaní úspešný a bola mu priznaná náhrada trov konania, ale je určením platobného miesta. Nevyplýva z neho pre advokáta také procesné postavenie, na základe ktorého by sa on sám vo vlastnom mene mohol domáhať priznania alebo zaplatenia náhrady trov konania. Na rozdiel od napríklad súdneho exekútora v exekučnom konaní, Občiansky súdny poriadok a ani iný právny predpis advokátovi ako právnomu zástupcovi

účastníka konania nikdy a nikde nepriznáva postavenie účastníka konania ani len vo vzťahu k výroku o trovách konania.

To, že sa žalobca so svojim klientom dohodol o tom, že „v prípade, že súd prizná mandantovi náhradu trov proti neúspešnému účastníkovi patrí táto náhrada mandatárovi“ je súkromnoprávnou dohodou výlučne viažucou advokáta a klienta, pričom jej predmetom je svojím spôsobom tzv. kúpa nádeje. Takáto dohoda sa uzatvára v čase, kedy ani jeden z účastníkom nemôže vedieť, či vôbec bude priznaná. Preto z nej nemožno vyvodit' právo žalobcu na náhradu škody, ktorá mohla vzniknúť jedine jeho klientovi.

O trovách konania rozhoduje súd spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie na ňom končí, alebo o nich rozhodne samostatným uznesením (§ 151 ods. 1 a 2 O.s.p.). V konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave, sp. zn. 34 Cb 131/1996, bolo o trovách konania rozhodnuté, avšak súd do náhrady trov priznanej úspešnému klientovi žalobcu nezahrnul trovy vynaložené na zastúpenie žalovaným v konaní. V tomto prípade úradný postup súdu mal za výsledok vydanie rozhodnutia vo veci, pričom toto rozhodnutie nebolo napadnuté žiadnym opravným prostriedkom, hoci vtedy platný a účinný Občiansky súdny poriadok nevylučoval výrok o trovách konania z preskúmania v rámci dovolacieho konania. Rovnako bola možnosť preskúmania správnosti tohto výroku na základe mimoriadneho dovolania.

Odvolačný súd napadnutý rozsudok oprel v prvom rade o skutočnosť, že vo veci nebol naplnený žiaden z predpokladov pre vyodenie zodpovednosti štátu za škodu. S týmto názorom odvolacieho súdu sa najvyšší súd stotožňuje.

Žalobcovi ako advokátovi v prvom rade nikdy nevzniklo právo na priznanie náhrady trov konania, a teda mu postupom súdu ani nemohla vzniknúť škoda, ktorej náhradu si uplatňuje. Pokiaľ si žalobca v postavení advokáta so svojim klientom v mandátnej zmluve z 28. júna 1999 dojednali pre prípad, že súd prizná mandatárovi náhradu trov proti neúspešnému účastníkovi, patrí táto náhrada mandatárovi (t.j. advokátovi), nezakladá takéto dojednanie žalobcovi priame právo voči neúspešnému účastníkovi a ani voči súdu. Takéto dojednanie nemá povahu postúpenia budúcej možnej pohľadávky klienta, je len dojednaním o odmene v zmysle § 5 vyhl. č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci.

Na právne posúdenie veci tak ďalej nemá vplyv, že žalobca vo svojom dovolaní správne poukazuje na nesprávnu aplikáciu § 2 zák. č. 58/1969 Zb. odvolacím súdom na náhradu škody spôsobenú nesprávnym úradným postupom v zmysle § 18 zák. č. 58/1969 Zb. Sám totiž nesprávne nerozhodnutie súdu o časti trov konania posudzuje ako nesprávny úradný postup.

Nesprávnym úradným postupom podľa § 18 zák. č. 58/1969 Zb. môže byť akákoľvek činnosť spojená s výkonom právomoci určitého štátneho orgánu, ak pri tomto výkone alebo v súvislosti s ním dôjde k porušeniu pravidiel ustanovených právnymi predpismi. Zákon však rozlišuje dva typy konania štátneho orgánu, ktoré vedú ku vzniku škody, a to nezákonné rozhodnutie a nesprávny úradný postup. Pojem nesprávny úradný postup ďalej nedefinuje, treba ho však vykladať ako akékoľvek iné porušenie právnych noriem, ktoré nie je rozhodnutím a nemalo smerovať k vydaniu rozhodnutia. V konečnom dôsledku ide o právne ošetrenia zodpovednosti štátu za úkony, ktoré nemožno kvalifikovať ako rozhodnutie (či opomenutie rozhodnutia).

Ak súd rozhodol len o časti trov konania, nemožno hovoriť o nesprávnom úradnom postupe, ale je namieste uvažovať o nezákonnom rozhodnutí, pričom túto skutočnosť preskúmajú sudy v konaní, v ktorom rozhodnutie o trovách konania bolo vydané na základe riadnych, prípadne mimoriadnych opravných prostriedkov.

Konanie v predmetnej veci nie je postihnuté vadou podľa § 237 O.s.p., nie je daný ani dovolací dôvod spočívajúci v inej vade, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci podľa § 241 ods. 2 O.s.p. Odvolací súd v danej veci rozhodol vecne správne a ani použitie nesprávnej právnej normy nemalo vplyv na správnosť výroku napadnutého rozsudku, najmä s ohľadom na to, že túto nesprávnu argumentáciu súd použil len ako vedľajšiu, v reakcii na obsah odvolania žalovaného a vyjadrenia sa k dovolaniu žalobcom. Správne uzavrel, že v prípade žalobcu neboli naplnené podmienky pre priznanie náhrady škody voči štátu z titulu nesprávneho úradného postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 34 Cb 131/1996, nielen podmienka vyplývajúca z § 2 zák. č. 58/1969 Zb. (t.j. žalobcovi nevznikla postupom súdu škoda, nie je daný titul spočívajúci v nesprávnom úradnom postupe súdu, a teda ani príčinná súvislosť medzi nimi nie je daná).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto nemohol dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zmeniť, pretože na základe posúdenia veci v rozsahu dovolania a z dôvodov uvedených v tomto rozhodnutí dospel k rovnakému právnomu záveru ako odvolací súd.

Z uvedených dôvodov, keďže v konaní nezistil také vady, ktoré by mali za následok nesprávnosť preskúmaného rozhodnutia, dovolanie žalobcu zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý vo veci úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovaný v dovolacom konaní nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.), zo spisu im žiadne nevyplývajú (§ 151 ods. 2 O.s.p.), a preto im najvyšší súd nepriznal právo na ich náhradu.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 29. júna 2010

JUDr. Martin Vladi k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková